

Factors and Impacts of The Policy to Dissolve Small Schools on The Community, In The Service Area of Roi Et Primary Educational Service Area Office 2

Aranya Singa^{1*}

¹Roi Et Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: khuanjai13942@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to study 1) factors and causes of the policy to dissolve small schools, 2) effects of the policy to dissolve small schools, and 3) guidelines for organizing education in small schools in the service areas of the Educational Service Area Office. Roi Et Primary Education Area 2. This research is a qualitative. Collect information from key informants, there were 3 target groups: directors, teachers, and parents. Data were analyzed using descriptive methods. The results of the study found that: 1) The factors and causes of the policy to dissolve small schools are due to a shortage of teachers and the budget allocated by the government to schools is not sufficient. Moreover, there is still a lack of teaching media and equipment. And a study of the causes of the policy to dissolve small schools found that parents agreed to send their children to study in city schools. without considering any expenses Because they are afraid that if their children are still studying at school in the community It may result in your child not being able to read and write. 2) Impact of the policy to dissolve small schools in terms of community and society, it was found that the majority of parents in the research area work long hours and thus do not have the financial means to send their children to study in the city. Dissolving small schools is still considered unfair to the community. 3) Guidelines for organizing education in small schools found that the government should allocate more budget to schools and help with learning equipment and various media such as projectors for teaching and learning to students.

Keywords: Factors and Impacts of Policy, Dissolution of Small Schools, Impact on Communities

ปัจจัยและผลกระทบของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กที่มีต่อชุมชน ในพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

อรัญญา สิงห์ษา^{1*}

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: khuanjai13942@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยและสาเหตุของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็ก 2) ผลกระทบของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็ก และ 3) แนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจำนวน 3 กลุ่ม คือผู้อำนวยการ ครู และผู้ปกครอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยพรรณนาวิธี ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยและสาเหตุของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กเกิดจากปัญหาการขาดแคลนครูและงบประมาณที่ทางรัฐจัดสรรมาให้ทางโรงเรียนยังไม่พอเพียง อีกอย่างยังขาดแคลนสื่ออุปกรณ์ในการเรียนการสอน และผลการศึกษาสาเหตุของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ผู้ปกครองมีความยินยอมที่จะส่งลูกตนเองไปเรียนในโรงเรียนเมือง โดยไม่ได้คำนึงถึงค่าใช้จ่ายใดๆ เพราะพวกเขากลัวว่าถ้าลูกตนเองยังเรียนอยู่ที่โรงเรียนในชุมชน อาจส่งผลให้ลูกตนเองไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ 2) ผลกระทบของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านชุมชนและสังคม พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่ทำการวิจัยส่วนใหญ่หาเช้ากินค่ำจึงไม่มีกำลังทรัพย์ที่จะส่งลูกหลานไปเรียนในเมืองได้ การยุบโรงเรียนขนาดเล็กยังถือว่าเป็นธรรมต่อชุมชน 3) แนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า รัฐควรจัดสรรงบประมาณให้แก่ทางโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นและช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์การเรียน สื่อต่างๆ เช่น โปรเจคเตอร์ในการเรียนการสอนแก่เด็กนักเรียน

คำสำคัญ: ปัจจัยและผลกระทบของนโยบาย, การยุบโรงเรียนขนาดเล็ก, ผลกระทบต่อชุมชน

© 2021 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 กำหนดให้รัฐจะต้องจัดการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงเท่าเทียม และเป็นธรรมเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายดังนั้นรัฐบาลซึ่งมีความตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาเป็นอย่างยิ่งจึงได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ เพื่อขยายโอกาสแก่เด็กยากจนเด็กด้อยโอกาสและผู้เรียนทั่วประเทศให้สามารถเข้าถึงการได้รับการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรมกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดรายการของการจัดสรรตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพไว้ใน 5 หมวด ได้แก่ หมวดค่าเล่าเรียน หมวดหนังสือเรียน หมวดอุปกรณ์การเรียน หมวดเครื่องแบบชุดนักเรียนและหมวดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนซึ่งในหมวดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนที่ได้กำหนดขึ้นมานั้นเนื่องจาก กระทรวงศึกษาธิการ มีความประสงค์มุ่งเน้นที่จะพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาแนวทาง ในการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน เช่น ผู้แทนนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ประกอบการภาคเอกชนกลุ่มแม่บ้านในชุมชนต่างๆ รวมทั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา โดยจัดทั้งที่ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพื่อหาข้อสรุปสำหรับกำหนดวิธีการที่เหมาะสม โดยยึดหลัก 4 ประการ คือ 1 ประหยัดเงินงบประมาณแผ่นดิน 2) มีความโปร่งใส 3) มีปัญหาในทางปฏิบัติตามมาน้อยที่สุดและ 4) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายของสถานศึกษาซึ่งจากผลข้างต้นทำให้ได้ความชัดเจนสำหรับการดำเนินงานตามนโยบาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ คือ การให้โอกาสกับผู้ที่อยู่ในวัยเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้เรียนรู้ ตามวัยอย่างมีคุณภาพภายใต้การจัดการศึกษาด้วยรูปแบบที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ ในอดีตที่ผ่านมาเน้นการคมนาคมไม่ค่อยสะดวกเหมือนอย่างปัจจุบัน ดังนั้นหากมีประชากรอยู่ที่ใด รัฐก็จำเป็นต้องไปตั้งโรงเรียนเพื่อบริการผู้ที่อยู่ในวัยเรียนเหล่านั้นปัจจุบันนี้ การคมนาคมสะดวกขึ้นประกอบกับโครงสร้างประชากรเปลี่ยนไปจากเดิมมากกล่าว คือ อัตราการเกิดของเด็กไทยมีการชะลอลงดังนั้นก็ทำให้ตัวป้อนของโรงเรียนมีแนวโน้มลดลงตามลำดับส่งผลให้มีโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้นทุกปีซึ่งปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนขนาดเล็กรวมทั้งสิ้น 14,816 โรงจากโรงเรียนทั้งหมด 31.1 16 โรงคิดเป็นร้อยละ 47.62 รับผิดชอบนักเรียนร้อยละ 13.41 ของนักเรียนทั้งหมดอัตราส่วนครูต่อนักเรียน เท่ากับ 1:12 จากอดีตจนถึงปัจจุบันพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กยังประสบปัญหาในเรื่องคุณภาพของเด็กนักเรียนกล่าวคือนักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านการคำนวณและภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตัวป้อนประกอบกับการบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่เนื่องจากมีจำนวนบุคลากรในโรงเรียนจำกัดและโรงเรียนมีภาระอื่นๆ มากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) มาตรฐานการศึกษา ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์และมาตรฐาน ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทาง การศึกษาโดยที่มีการประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ที่ปรับปรุงใหม่รวมทั้งนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สองที่กำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์อย่างชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพคนไทยและการศึกษาไทย ในอนาคตกระทรวงศึกษาธิการจึงปรับมาตรฐานการศึกษาประถมศึกษาขั้นพื้นฐานให้เหมาะสม และสอดคล้องกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพ ภายนอกอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 9 (3) มาตรา 31 และมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาโดยให้กระทรวงมีอำนาจหน้าที่กำหนด

นโยบายแผนและมาตรฐานการศึกษาและให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การส่งผลกระทบต่อโรงเรียนขนาดเล็ก โดย นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศ นโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนจำนวนไม่ถึง 60 คน

และให้ย้ายไปเรียนที่โรงเรียนอื่นในพื้นที่ใกล้เคียง โรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน มีทั้งหมด 14,816 โรงเรียน ส่วนโรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 60 คนมีทั้งหมด 5,962 โรงเรียน แยกเป็นโรงเรียนที่มีเรียนไม่เกิน 20 คน จำนวน 709 โรงเรียน มีนักเรียน 21-40 คน จำนวน 2,090 นักเรียน 41 -60 จำนวน 3,163 โรงเรียน ยังพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนทำให้คุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนต่ำกว่าโรงเรียนขนาดอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขนาดเล็กที่เปิดถึงชั้น ป.1-6 ที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 60 คนถือเป็นปัญหารุนแรงของรัฐเพราะรัฐต้องลงทุนค่อนข้างสูงมากแต่ผลผลิตกลับต่ำกว่าโรงเรียนทั่วไปจึงทำให้ผู้ที่เข้ามามีอำนาจในการบริหารการศึกษาของชาติที่ผ่านมามีความพยายามที่จะยุบเลิกโรงเรียนขนาดเล็กไปรวมกับโรงเรียนขนาดใหญ่โดยไม่คำนึงถึงความยากลำบากของเด็กที่ต้องเดินทางไปเรียนไกลขึ้น ผู้ปกครองมีความปรารถนาที่ยอมส่งลูกหลาน ไปเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ หรือขนาดยอมให้ลูกหลานเดินทางไกลๆ ข้ามจังหวัดไปเรียนแม้จะมีโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้านก็ตามแต่ถ้าเป็นโรงเรียนที่ไม่ค่อยดีไม่มีคุณภาพก็ยากที่จะมีนักเรียนเป็นจำนวนมากเด็กที่ไปเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพไม่ดีคือ เด็กที่ไม่สามารถจะไปเรียนที่อื่นได้จึงจำยอมเรียนทั้งๆ ที่ผู้ปกครองทราบว่าโรงเรียนนี้คุณภาพต่ำตามความคิดของผู้ปกครองในทัศนะคติที่ว่า “โรงเรียนดีมีคุณภาพ” จะมีลักษณะ 8 ประการ ได้แก่ สนามตระการ ประกอบด้วยโรงเรียนดี ที่ชาวบ้านต้องการจะต้องมี สนามกีฬาที่ได้รับการดูแลเป็นอย่างดีดูสวยงาม สะอาดตา เป็นระเบียบเรียบร้อย เมื่อมีสนามกีฬาดีจะต้องประกอบไปด้วย อาคาร หอ เช่นโรงเรียนต้องมี อาคารอเนกประสงค์ โรงอาหาร อาคารห้องสมุด หอพัก ห้องส้วม จะต้องมีความสะอาดไร้กลิ่นอันไม่พึงปรารถนาและสิ่งที่ตามมา คือ ต้องมีครูพร้อมนั้น หมายถึง ยุคนี้เป็นยุคโลกภิวัตน์โรงเรียนไหนที่ขาดครูมากๆ หรือมีครูน้อยเกินไป สภาพที่เป็นจริงผู้ปกครองจะตั้งแง่ว่ามี “มีครูแค่นี้จะสอนลูกเขาอย่างไร” โรงเรียนไหนที่มีครูไม่ครบต้องพยายามสร้างความมั่นใจให้ผู้ปกครองเห็นว่าถึงมีครูเท่านี้ ก็พร้อมที่จะสร้างคุณภาพให้เกิดกับบุตรหลานของท่านได้อย่างแน่นอน การสอนทันสมัยนั้นสมัยนี้ผู้ปกครองก้าวไปสู่ความไฮเทคแล้ว ถ้าครูยังสอนแบบเก่าๆ ไม่ตั้งใจสอนหรือสอนแบบส่งเดชสอนแบบไปตามบุญตามกรรม แบบนี้ผู้ปกครองที่ไหนจะส่งบุตรหลานไปเรียนโรงเรียนที่มีคุณภาพจะต้องมีวินัยเคร่ง หมายถึง โรงเรียนไหนนักเรียน มีระเบียบวินัยดี เด็กอยู่ในกฎกติกา มารยาทดีทั้งในโรงเรียนนอกโรงเรียน และในบ้านเป็นใครก็ต้องชอบรวมไปถึงผู้ปกครองด้วย เก่งกีฬาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในเมืองหรือชนบท ถ้าเก่งกีฬาด้วยผู้ปกครองยิ่งต้องการมากที่สุด มารยาทดีเด็กไทยเราสมัยนี้ กิริยามารยาทย่ำแย่โรงเรียนไหนสามารถทำให้นักเรียนมีมารยาทเรียบร้อย ทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียนได้โรงเรียนนั้นจะเป็นจุดที่ผู้ปกครองต้องที่สุด จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับนโยบายทางการศึกษาด้านที่ผู้วิจัยสนใจคือปัญหาและผลของนโยบายทางการศึกษาและบริหาร/ครู กับผู้ปกครองมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลของนโยบายทางการศึกษาในเขตพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยและสาเหตุของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยและผลกระทบของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กที่มีต่อชุมชนในพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาครู และผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้น 23 คน และ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 15 คน มีจำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วย 1) โรงเรียนบ้านเมืองครอง สาขาบ้านดอนจัว 2) โรงเรียนบ้านโพนยานาง 3) โรงเรียนบ้านภูงา 4) โรงเรียนบ้านเม็กทางเหย เลือกโดยวิธีเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) แบบสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม มีกรอบตามประเด็นที่ทำการศึกษาซึ่งทำการสังเคราะห์จากกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก 2) มุมมองต่อนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็ก 3) ผลกระทบของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็ก 4) แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

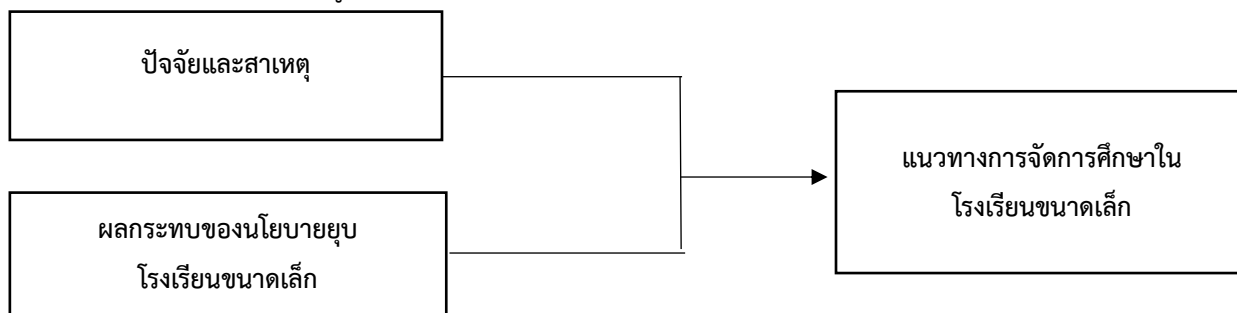
- 1) ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดกรอบการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล
- 4) ลงพื้นที่ติดต่อประสานงานกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นรวมทั้งนัดหมายการลงพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูล
- 5) ติดต่อประสานงานกับสำนักงานเลขาธิการคณะนิติรัฐศาสตร์เพื่อขอหนังสือราชการรับรองการลงพื้นที่เก็บข้อมูล
- 6) ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ภาคสนาม และการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นที่ทำการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัยและผลกระทบของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กที่มีต่อชุมชนในเขตบริการของพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยมีกรอบการวิเคราะห์การวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกรอบวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยและสาเหตุของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

1.1. การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

1.1.1 ด้านการเรียนการสอน การจัดกระบวนการเรียนการสอนในทุกวันนี้ยังขาดอุปกรณ์ในการเรียนการสอนเป็นอย่างดีในการใช้เป็นอุปกรณ์ในการสอนหนังสือให้แก่เด็กนักเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ สมุด ดินสอ ยางลบ ไม่บรรทัด เป็นต้น ดังเช่นที่นายนิรันดร์ ชาญวิจิต ได้เล่าว่าด้านการเรียนการสอนในทุกวันนี้การเรียนยังไม่ได้มีการพัฒนาที่ทันสมัยยังขาดแคลนอุปกรณ์ในด้านเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นส่วนมากและครูยังไม่ครบชั้น งบประมาณก็ยังไม่พอในส่วนที่ได้รับจากรัฐบาลยังไม่เพียงพอต่อความเป็นอยู่ของเด็กนักเรียนยังถือว่าขาดแคลนในทุกๆ ด้านก็ว่าได้เพราะโรงเรียนของเราเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก งบประมาณโรงเรียนได้รับจากรัฐบาลก็ต้องได้รับจากบัญชีของเด็กนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนในชุมชนเท่านั้น พบว่า จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม โดยการสังเกต พบว่าในระยะเวลาที่ผ่านมาคุณภาพการศึกษามีสภาพด้อยลงมากยิ่งขึ้น โครงสร้างระบบที่รื้อปรับใหม่ไม่เกิดเรื่องการกระจายอำนาจทางการศึกษาในทางปฏิบัติมากนัก วัฒนธรรมองค์กรยังเหมือนเดิม เป็นระบบราชการการศึกษา อนุรักษ์นิยม และติดกรอบการทำงานเชิงระเบียบกฎเกณฑ์ แบบแผนดั้งเดิมที่สั่งสมกันมานานวัฒนธรรมแนวคิดใหม่ๆ ไม่สามารถสอดแทรกเข้าสู่กระแสหลัก ระบบใหญ่ที่ปฏิบัติกันจนเคยชินได้มากนักหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้อย่างยืดหยุ่นและครูเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดเวลา ประชาธิปไตยมีเพียงรูปแบบตายตัว สำเร็จรูปเหมือนกันทั้งประเทศ ระบบการวัดผลการศึกษา มีการปล่อยคุณภาพทุกระดับชั้นจนเข้าสู่การแข่งขันสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาจึงพบข้อเท็จจริงทั้งปัญหาผลสัมฤทธิ์ที่ตกต่ำทุกรายวิชา เกรดเพื่อ และมาตรฐานคุณลักษณะเด็กในเชิงจิตวิเคราะห์ การตัดสินใจทักษะชีวิต คุณธรรมจริยธรรมล้วนไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นอันมากจึงเกิดความเหลื่อมล้ำเชิงคุณภาพการศึกษาไทยยังปรากฏความแตกต่างมากยิ่งขึ้น ขาดแคลนครู ทรัพยากรงบประมาณ โดยเฉพาะในโรงเรียนที่ห่างไกลในชนบท ในขณะที่ส่วนกลางยังคงมีความขัดแย้งแตกต่างในเรื่องการถ่ายโอนโรงเรียนจนนำไปสู่การ

ชะลอตัวของความร่วมมือ ช่วยเหลือกันในแทบทุกด้านเด็กจำนวนมากกำลังถูกปิดให้ออกจากโรงเรียน ครอบครัวชุมชน เข้าสู่วงจรอบายมุขของสังคมที่เต็มไปด้วยสิ่งแวดลอมอันตรายหลุมดำ และอาจจะก่อเกิดเครือข่ายที่เด็กเข้าสู่ถนนอาชญากรรมขึ้นตามลำดับเด็กและเยาวชนในปัจจุบันจึงขาดบุคคล ขาดสถาบัน ขาดพื้นที่ ขาดนโยบายที่จะช่วยเหลือดูแลเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง แต่สังคมกำลังปิดกั้นให้เด็กและเยาวชนเสี่ยงต่อการเสียคน เสียอนาคตมีปรากฏให้เห็น ในสังคมแทบทุกแห่งโรงเรียนที่มีขนาดเล็กที่และมีจำนวนเด็กนักเรียนน้อยที่สุดรวมไปถึงการสังเกตการณ์ในด้านการเรียนการสอนตามของเด็กนักเรียนส่วนใหญ่จะสอนแบบใช้ทีวีโดยการเปิดแผ่นซีดีเทปของวังไกลกังวลสอนเด็กนักเรียนแทนเนื่องจากมีครูเป็นจำน้อยจึงไม่สามารถจะมีครูให้ครบชั้นเรียนได้ เป็นต้น

1.1.2 *ด้านบุคลากร* ด้านบุคลากรทางการศึกษา ส่วนใหญ่ ในปัจจุบันนี้ยังถือว่าขาดแคลนครูอยู่เป็นจำนวนมากสำหรับโรงเรียนที่มีขนาดเล็กเพราะทุกวันนี้โรงเรียนที่มีขนาดเล็กส่วนใหญ่จะมีเด็กนักเรียนเป็นจำนวนน้อยจึงทำให้มีครูเป็นส่วนน้อยเนื่องจากครูส่วนใหญ่จะย้ายไปสอนแต่โรงเรียนขยายโอกาสไม่ค่อยมีครูคนไหนที่จะมาลงสอนตามโรงเรียนขนาดเล็กสักเท่าไรในปัจจุบัน ดังที่นางเรืองวิทย์ สวัสดิ์พาณิชย์เล่าว่าด้านบุคลากรทางการศึกษา ในปัจจุบันนี้ทางโรงเรียนของเราถือว่าขาดแคลนครูเป็นนใหญ่เนื่องจากทางโรงเรียนของเรามีครูเพียง 2 ท่าน แม้แต่นักการภารโรงทางโรงเรียนยังไม่สามารถจะจ้างได้ เนื่องจากทางโรงเรียนของเราไม่มีงบประมาณที่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ ส่วนในงบประมาณที่ได้จากทางรัฐก็ยังไม่เพียงพอเพราะงบประมาณที่ทางโรงเรียนได้นั้นมีไม่มากพอฉะนั้นทางโรงเรียนจึงไม่สามารถจ้างนักการภารโรงมาช่วยดูแลในโรงเรียนของเราได้ จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมโดยการสังเกตการณ์ไปยังสอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับด้านบุคลากรทางการศึกษานั้น ส่วนใหญ่พบว่า ในปัจจุบันนี้ เกิดปัญหาการขาดแคลนครูเป็นจำนวนมาก ซึ่งถือว่าเป็นสภาวะวิกฤติ ปัญหาไม่เฉพาะแต่ในพื้นที่ที่ทำการวิจัยเท่านั้นเท่านั้น แต่ปัญหาการขาดแคลนครูเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วประเทศซึ่งสภาวะการขาดแคลนครูเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลต้องดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพราะครูคือผู้นำนโยบายที่ปฏิรูปการศึกษาไปสู่การปฏิบัติและยกระดับคุณภาพเยาวชนสู่การเป็นทรัพยากรมนุษย์และเป็นอนาคตของชาติบ้านเมือง ซึ่งปัญหาการขาดแคลนครูในปัจจุบันนี้ หน่วยงานต่าง 1 ต่างก็ช่วยกันคิดหาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านบุคลากรทางการศึกษานั้นยังมีไม่เพียงพอต่อโรงเรียนขนาดเล็กเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากทางโรงเรียนขนาดเล็กยังมีครูไม่ครบชั้นเรียนและครูที่มีอยู่ก็ไม่สามารถจะดูแลเด็กนักเรียนให้ทั่วถึงได้โดยในพื้นที่จำนวนครูไม่ครบชั้น และไม่ครบสาระวิชาตามหลักสูตร ปัจจุบันครูระดับประถมศึกษาทั้งระบบก็อยู่ในสภาวะขาดแคลนอยู่แล้ว ดังนั้นโรงเรียนขนาดเล็กจึงได้รับอัตราครูตามสัดส่วนของนักเรียนเท่านั้น โดยมีได้คำนึงถึงจำนวนชั้นและจำนวนสาระวิชาที่มีในหลักสูตรแต่อย่างใดปัจจัยนี้มีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษามากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีครูไม่ครบชั้นทำให้ครูดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง และการมีครูไม่ครบสาระวิชาทำให้ครูต้องสอนในวิชาที่ตนเองไม่มีความเชี่ยวชาญ

1.1.3 *ด้านงบประมาณ* ด้านงบประมาณ สภาพความเป็นจริงในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น พบว่า งบประมาณอยู่ในระดับต่ำมากประเทศไทยควรเพิ่มงบประมาณให้สูงขึ้น อย่างไรก็ดีการใช้งบประมาณเป็นตัวตั้งในการบริหารจัดการเป็นความพยายามที่ใช้มาตลอดแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก จึงควรสร้างแนวคิดในการบริหารจัดการศึกษาใหม่ว่า การเพิ่มงบประมาณครูบุคลากร พื้นที่อาคาร วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆ เป็นต้นในส่วนด้านงบประมาณ ส่วนใหญ่โดยความเป็นจริง

แล้วด้านงบประมาณในปัจจุบันนี้ทางรัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้แก่ทางโรงเรียนขนาดเล็กนั้นถือว่าได้น้อยในเกือบทุกโรงเรียนกว่าได้ในส่วนที่ทางโรงเรียนของเราได้รับก็เช่นกันเนื่องจากทางรัฐบาลนั้นมีงบประมาณให้แบบจำกัดจะให้ตามหัวรายชื่อของเด็กนักเรียนนั้นจึงทำให้ทางโรงเรียนมีงบประมาณน้อยยังไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในการบริหารค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน เช่น ค่าอาหารกลางวัน ค่าอุปกรณ์เล่าเรียนต่างๆ เป็นต้น จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม จากการสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า ในส่วนงบประมาณของรัฐบาลในปัจจุบันนี้ที่มีการจัดสรรเรื่องงบประมาณให้แก่โรงเรียนต่างๆ ได้น้อยลงมากถ้าจะเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ แล้วนั้นประเทศไทยเรายังไม่มีการพัฒนาในด้านงบประมาณสักเท่าไร จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมายและงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาลนั้นทางโรงเรียนจะได้ตามจำนวนของเด็กนักเรียนเท่านั้นและจากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากบุคลากรบางส่วนในพื้นที่ชี้ให้เห็นว่ามีการใช้จ่ายงบประมาณในสถานศึกษาเกินความจำเป็นและมีระบบการบริหารงบประมาณที่ด้อยประสิทธิภาพจนทำให้เกินภาระและสร้างความไม่ไว้วางใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นการรับเงินหรือใช้จ่ายเงินตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับโดยไม่รับการจัดสรรนอกจากนี้เงินนอกงบประมาณที่ได้รับจากต้นสังกัดแต่ละรายการก็มีระเบียบข้อกำหนดการปฏิบัติเฉพาะเรื่องที่แตกต่างกันการใช้จ่ายเงินของแต่ละสถานศึกษาก็แตกต่างกันตามลักษณะและประเภทของเงินที่สถานศึกษาได้รับคณะผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรจำเป็นที่ต้องใช้เงินงบประมาณของสถานศึกษาอย่างควรระมัดระวังและมีแนวทางในการควบคุมกำกับติดตามให้เป็นไปอย่างถูกต้องและสมบูรณ์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายโดยผู้บริหารสถานศึกษาเองต้องมีความรู้ความสามารถความเข้าใจในระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเงิน การพัสดุ การบัญชี และการตรวจสอบติดตามโดย งบประมาณไม่พอเพียงสำหรับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพราะโรงเรียนจะได้งบประมาณตามจำนวนหัวของนักเรียนเมื่อจำนวนนักเรียนน้อยงบประมาณที่ได้รับก็น้อยตามไปด้วย ทำให้มีปัญหาขาดแคลนทั้งครุภัณฑ์และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็น โดยเฉพาะการขาดแคลนหนังสือเรียนและสมุดแบบฝึกหัด เป็นต้น

1.1.4 วัสดุครุภัณฑ์ ปัญหาการขาดแคลนวัสดุครุภัณฑ์ในโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งถือว่าเป็นปัญหาหลักโดยอย่างยิ่งในสถานศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องทำการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประกอบทางอุปกรณ์ประกอบรวมไปถึง นวัตกรรมรูปแบบต่างๆ ค่อนข้างจะมีน้อยหรือ อาจกล่าวได้ว่าไม่มีเลย โดยเฉพาะโรงเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ไม่สามารถขับเคลื่อนให้มีมาตรฐานที่เท่าเทียมกันซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของนางบุตติ ชูนาพรหม ซึ่งให้สัมภาษณ์ในด้านอุปกรณ์ทางการศึกษา โดยส่วนใหญ่แล้วถึงพวกเด็กนักเรียนจะได้มีการได้รับความช่วยเหลือจากส่วนของภาครัฐก็ตามแต่ส่วนที่ได้รับเพียงเล็กน้อยไม่พอสอดคล้องกับคำกล่าวของนางบุตติ ชูนาพรหม ซึ่งให้สัมภาษณ์ในด้านอุปกรณ์ทางการศึกษา โดยส่วนใหญ่แล้วในด้านอุปกรณ์ค่าการเล่าเรียนหรือในด้านต่างๆ ก็ตามแต่โรงเรียนขนาดเล็กยังมีความขาดแคลนอุปกรณ์ทางการศึกษาอยู่เป็นจำนวนมากเพราะอุปกรณ์ทางการศึกษาที่มีอยู่ไม่สามารถเพียงพอต่อเด็กนักเรียนส่วนใหญ่แล้วยังถือว่าขาดแคลนอุปกรณ์ทางการศึกษาและอุปกรณ์ทางการศึกษาที่ขาดแคลนก็ประกอบไปด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สมุด ดินสอ หนังสือ ปากกา โต๊ะเก้าอี้ เป็นต้น จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัย พบว่าโดยต้นตอของปัญหาที่เกิดขึ้น เกิดจากนักเรียนยากจนและขาดแคลนเนื่องจากสภาพชุมชนเป็นชุมชนที่ห่างไกลความเจริญการคมนาคมไม่สะดวก สาธารณูปโภคขาดแคลนนักเรียนส่วนใหญ่ฐานะยากจน ขาดความดูแลจากบิดามารดา เนื่องจากไปประกอบอาชีพในถิ่นอื่น ฝากลูกให้อยู่ในความปกครองของปู่ย่า ตายาย ซึ่งไม่มี

ความรู้และมีความซื่อสัตย์ทั้งประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างรายวันและมีการทำไร่แต่ต้องเช่าที่ดินทำกิน ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาทางด้านการขาดแคลนทุนในการศึกษาทางโรงเรียนจึงมีความต้องการในการให้ความช่วยเหลือในเรื่องทุนการศึกษาและงบประมาณในการช่วยเหลือนักเรียนยากจนโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ที่ทำการวิจัยโดยโรงเรียนยังขาดแคลนสื่ออุปกรณ์ในการเรียนการสอนตามแผนงานโครงการต่างๆที่ได้วางแผนไว้ให้มีสิ่งของอำนวยความสะดวกอุปกรณ์เครื่องใช้ตลอดจนมีบรรยากาศในการทำงานที่ตึงเครียดจึงมีความสำคัญที่ทำให้การบริหารงานทุกประเภทประสบความสำเร็จงบประมาณที่ได้รับจะถูกนำไปใช้ในการจัดหาพัสดุหรือวัสดุ ซึ่งหมายถึงสิ่งของ อุปกรณ์ อะไหล่ ของใช้เบ็ดเตล็ดต่างๆ เป็นสิ่งของประเภทคงรูปและประเภทใช้แล้วหมดไปฉะนั้นการดำเนินงานพัสดุที่ดี คือ การจัดหาพัสดุที่มีคุณภาพ ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าการดูแลบำรุงรักษาชมให้คงสภาพอยู่เสมอ ไม่ชำรุดเสียหายมีการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด ซึ่งงานพัสดุนั้นดำเนินการตั้งแต่กำหนดความต้องการ วางแผนการใช้จ่าย การจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่ายการควบคุม การบำรุงรักษาและการจำหน่ายพัสดุของทางราชการที่ไม่มีความจำเป็น

1.2. มุมมองต่อนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็ก

ปัจจุบันนี้ได้มีนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กเกิดขึ้นซึ่งเกิดจากกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดนโยบายนี้ขึ้นมาถ้าหากโรงเรียนไหนมีจำนวนเด็กนักเรียนต่ำกว่า 60 คน ทางกระทรวงศึกษาธิการก็จะทำการยุบพื้นที่ซึ่งส่งผลให้ประชาชนมีความเดือดร้อนเนื่องจากถ้ามีการยุบโรงเรียนเกิดขึ้นก็จะทำให้ลูกหลานของท่านทั้งหลายต้องได้ย้ายไปเรียนที่อื่นมุมมองต่อนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ส่วนใหญ่เกิดจากครูสอนหนังสือไม่ดีไม่สามารถสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้อีกอย่างยังมีปัญหาเกิดจากมีครูไม่ครบชั้นเรียนขาดแคลนอุปกรณ์ในด้านการศึกษาและครูไม่สามารถดูแลเด็กนักเรียนได้อย่างทั่วถึงเนื่องจากมีครูเป็นจำนวนน้อย กว่าต่อจำนวนเด็กนักเรียนอาจมากกว่าจึงยากหนักที่จะสามารถดูแลเด็กนักเรียนให้ทั่วถึงได้ทุกคนจึงทำให้เกิดการสภาวะผู้ปกครองมีความคิดแปลกใหม่เกิดขึ้นคือมียินยอมส่งลูกหลานไปเรียนในเมืองถึงแม้จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากก็ตามแต่ผู้ปกครองก็ยินดีที่จะส่งลูกหลานตนเองไปเรียนในโรงเรียนเมืองอยู่ดีเพราะผู้ปกครองคิดว่าถ้าลูกไปเรียนในโรงเรียนเมืองอาจทำให้ลูกหลานสามารถอ่านออกเขียนได้มากยิ่งขึ้นนั้นจึงส่งผลให้มีเด็กนักเรียนน้อยในโรงเรียนมีจำนวนน้อยลง จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม โดยการสังเกตการณ์ไปยังสอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับมุมมองต่อการยุบโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ส่วนใหญ่ พบว่า ผู้ปกครองไม่ต้องการให้เกิดนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กขึ้น เนื่องจากส่งผลให้พวกเขามีความเดือดร้อนเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ลูกหลานของพวกเขาจะไม่ได้เรียนต่อถ้าจะเกิดนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กขึ้นเนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะที่ค่อนข้างยากจนหาเข้ากินค่าไปวันๆรายได้ที่ได้จากการรับจ้างก็คงไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้ปกครองสามารถส่งลูกหลานไปเรียนในเมืองได้ เนื่องจากคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กโดยภาพรวมมีคุณภาพต่ำทั้งนี้อาจเป็นเพราะขาดความพร้อมด้านทรัพยากร เช่น ครู มีไม่ครบชั้นและมี วัสดุไม่ตรง ขาดแคลนสื่อการเรียนและอุปกรณ์ โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีอยู่ในปัจจุบันเดิมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้ดำเนินการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยมีการยุบรวมลัทธิเล็ก ตามความสมัครใจในแต่ละพื้นที่ บางกลุ่มที่ไม่ยุบรวมหรือไม่ได้ยกเลิกได้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้หลายรูปแบบ เช่น ห้องเรียนเคลื่อนที่ ครูหลังม้า การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม

การดำเนินงานที่ผ่านมายังไม่สามารถแก้ไขได้ ยังมีปัญหาที่พบบางประการคือนโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็กไม่ชัดเจนและเปลี่ยนแปลงบ่อยไม่ต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษายังยึดติดกับตำแหน่งไม่ต้องการให้มีการยุบรวมสถานศึกษา เพราะขาดความมั่นใจว่าเมื่อสถานศึกษาที่ตนครองตำแหน่งอยู่ถูกยุบรวม เลิกแล้วตนเองจะมีตำแหน่งอยู่ที่ใดข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็กคือ ครูน้อยงบประมาณน้อย การบริหารขาดความคล่องตัว ขาดความยืดหยุ่น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ การลงทุนต่อหัวของนักเรียนกลับตรงกันข้ามเราลงทุนกับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กสูงมากหลายฝ่ายอาจจะอ้างว่าการลงทุนทางการศึกษา เป็นบริการสาธารณะ เป็นการสร้างจิตวิญญาณของคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ไม่ควรคิดถึงความคุ้มค่าแต่ให้คิดถึงการบริการการให้แต่ถ้าเราเห็นอยู่หนทางว่า มีวิธีการที่ดีกว่าคุ้มทุนกว่ามีประสิทธิภาพมากกว่าทำไมไม่ช่วยกันคิดช่วยกันทำให้ดีขึ้น

1.3 สาเหตุของการเกิดนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็ก

สาเหตุที่ทำให้มีนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กเกิดขึ้นเนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่นิยมส่งลูกหลานไปเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและมีคุณภาพที่ดีๆเลยทำให้โรงเรียนที่อยู่ในชุมชนมีจำนวนลดน้อยลงจนในที่สุดจะทำให้โรงเรียนขนาดเล็กมีเด็กนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานจนทำให้สามารถจะยุบโรงเรียนขนาดเล็กก็ว่าได้ดังเช่น นางสม มีสองชั้น ให้สัมภาษณ์ว่าสาเหตุของการยุบโรงเรียนเกิดจากปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น ผู้ปกครองส่งลูกไปเรียนในเมืองบ้างครั้งเกิดจากการบริหารของผู้อำนวยการไม่ดีเท่าที่ควร โรงเรียนไม่มีมาตรฐานในด้านการสอนสอนหนังสือเด็กนักเรียนได้ไม่ดีเท่าที่ควรเด็กไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ส่วนคนที่ไปพ่อยากเห็นสภาพลูกที่ไปเรียนแล้วไม่สามารถอ่านออกเขียนได้เลยตัดสินใจที่จะยอมส่งลูกไปเรียนในเมืองเลยทำให้โรงเรียนที่อยู่ในชุมชนมีจำนวนนักเรียนน้อยลงเป็นส่วนใหญ่เลยส่งผลให้เกิดการยุบโรงเรียนขึ้นบายของรัฐบาลที่ว่าถ้าโรงเรียนใดมีนักเรียนต่ำกว่า 60 คน ถือว่าน้อยต้องมีการยุบ โรงเรียน จากการสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่แล้วผู้ปกครองทุกท่านอยากให้ลูกตนเองได้เรียนในโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพกันทั้งนั้นจึงยอมลงทุนให้ลูกตนเองไปเรียนในเมืองถึงแม้จะมีค่าใช้จ่ายที่สูงมากเขาก็กังยิบยิบที่จะให้ลูกไปเรียนเพื่ออยากให้ลูกตนเองเป็นเด็กที่ฉลาดสามารถอ่านออกเขียนได้อย่างคล่องตัวและอยากให้ลูกตนเองได้ภาษาอังกฤษอีกด้วยเพื่อเวลาไปสอบเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาจึงจะสามารถสอบได้ไม่ด้อยกว่าเด็กคนอื่นจากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมโดยการสังเกตการณ์ไปยังสอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ พบว่าผู้ปกครองมีความยินยอมที่จะส่งลูกตนเองไปเรียนในโรงเรียนเมือง โดยไม่ได้คำนึงถึงค่าใช้จ่ายใดๆ เพราะพวกเขากลัวว่าถ้าลูกเขาเรียนอยู่ที่โรงเรียนในชุมชน อาจส่งผลให้ลูกตนเองไม่สามารถอ่านออกแล้วเขียนได้หรือไม่สามารถที่จะอ่านเขียนได้ และผู้ปกครองส่วนใหญ่กว่าลูกตนเองจะไม่มีที่เรียนเมื่อจะไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาแม้ผู้ปกครองจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นก็ตามแต่พวกเขาก็มีความยินดีที่จะส่งให้ลูกตนเองได้เรียน

2. ผลกระทบของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

2.1 ผลกระทบต่อชุมชน /สังคม ทำให้เกิดการจ้างงานน้อยลงค่าแรงตกต่ำกว่ามาตรฐานเนื่องจากมีผู้คนที่ต้องการทำงานมากขึ้นเพื่อหาเงินไปใช้จ่ายในครอบครัวและอาจจะมีภาระการปล้นจี้หรือการลักขโมยของกันเกิดขึ้นเนื่องจากมีความกดดันคิดมากหาหนทางออกไม่ได้กับปัญหาที่ว่าหาเงินจากไหนไปเป็นค่าใช้จ่ายให้ลูกได้เรียนหนังสือ ดังคำกล่าวของนายสมคิด สอนสนาม ที่สัมภาษณ์ว่าด้านการคมนาคมลดค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นเป็น 2

เท่า ต้องได้เสียค่ารถรับส่งโดยสารค่ากิน ค่าอุปกรณ์การเรียนในด้านต่างๆ ในการเรียนเพิ่มมากขึ้น ผู้ปกครองบางคนมีความกดดันเป็นอยากมากจึงทำให้มีการปล้นจี้หรือลักขโมยของตามบ้านเรือนเกิดขึ้นและแต่ก่อนผู้ปกครองบางคนเคยทำงานคนเดียวทุกวันนี้ก็ต้องได้ออกไปทำงานใช้กันทั้ง 2 คน เพราะเนื่องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นเพราะการที่จะทำงานหาเงินคนเดียวเพื่อที่จะส่งลูกไปเรียนในเมืองนั้นคงไม่เพียงพอเป็นอย่างยิ่งเลยทำให้ผู้ปกครองต้องดิ้นรนหาเงินเป็นอย่างยิ่ง จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่การวิจัยส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาหรืออาชีพเกษตรกรรมหาเข้ากินค่าจึงไม่มีกำลังทรัพย์ที่จะส่งลูกหรือหลานไปเรียนในโรงเรียนในเมืองได้การยุบโรงเรียนขนาดเล็กยังถือว่าไม่เป็นธรรมต่อชุมชนเพราะโรงเรียนขนาดเล็กส่วนมาก ชุมชนมักจะมีส่วนไม่ว่าจะเป็นการบริจาคที่ดินเพื่อก่อตั้ง ชาวบ้านที่เป็นจิตอาสาช่วยกันก่อสร้างอาคารเรียน โรงเรียนขนาดเล็กบางแห่ง โดยเฉพาะในชนบทที่อยู่ห่างไกลนักเรียนส่วนมากมักจะเป็นลูกเกษตรกร การมีโรงเรียนในหมู่บ้านเป็นเรื่องที่สำคัญมาก สามารถใช้เป็นตู้แลดูบุตรหลาน การยุบควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก ควรฟังเสียงสะท้อนจากชุมชน มิฉะนั้นจะกลายเป็นรัฐละเมิดสิทธิชุมชนเสียเอง

2.2 ต่อผู้ปกครอง ส่งผลให้ผู้ปกครองต้องออกไปดิ้นรนหางานทำโดยไม่มีเวลาที่จะได้พักผ่อนหรือไปทำงานอยู่ใน กทม.จากเมื่อก่อนเคยทำงานอยู่ที่หมู่บ้านตนเองค่าใช้จ่ายยังพอได้ แต่ทุกวันนี้มันตรงกันข้ามเป็นอยากมากเนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจตอนนี้ตกต่ำ จากที่นางฉวี ธรรมเสนา เล่าว่าผู้ปกครองต้องได้เพิ่มภาระมากขึ้นจากเดิมและถ้าลูกไปเรียนที่อื่นก็ต้องได้ไปส่งลูกไปเรียนด้วยตนเองจากแต่ก่อนลูกเรียนอยู่บ้านลูกก็สามารถไปโรงเรียนด้วยตนเองได้แต่ถ้าลูกไปเรียนที่อื่นผู้ปกครองก็ต้องได้เสียสละเวลาไปส่งลูกเสียก่อน ก่อนที่ตนเองจะได้ไปทำงานแล้วทุกวันนี้ก็ต้องได้ตื่นเช้ากว่าปกติซึ่งแตกต่างจากเมื่อก่อนมากและทุกวันนี้ก็ต้องทำงานหนักกว่าแต่ก่อนเป็นอย่างมากเพราะมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นส่งผลกระทบให้ผู้เป็นพ่อแม่ต้องไม่ได้อยู่บ้านต้องได้ไปทำงานอยู่ต่างจังหวัดโดยเมื่อก่อนจะทำอยู่ที่บ้านก็ได้เพราะไม่ได้มีความเดือดร้อนอะไรเหมือนทุกวันนี้ จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม พบว่า ผู้ปกครองมีภาระเพิ่มมากขึ้นต้องมีค่าใช้จ่ายมากขึ้นต้องได้ออกไปดิ้นรนหางานทำโดยไม่ค่อยได้มีเวลาพักผ่อนเท่าไรต้องตื่นแต่เช้าเพื่อที่จะทำงานภายในบ้านให้เสร็จก่อนเพื่อที่จะได้ไปส่งลูกไปเรียนแต่เช้าหรือก่อนที่จะไปทำงานทุกวันผู้ปกครองเกือบทุกคนต้องทำแบบนี้เกือบทุกครอบครัวหรือบางครอบครัวอาจจะไปทำงานในกรุงเทพมหานคร ก็มีเป็นบางครอบครัวซึ่งรายได้ที่ทำอยู่บ้านไม่ค่อยเพียงพอต่อการใช้จ่ายในแต่ละวันหรือผู้ปกครองอาจมองว่า การแก้ปัญหาด้วยวิธีย้ายเด็กไปเรียนรวมกันอาจเกิดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และเป็นการเพิ่มภาระให้ผู้ปกครองบางคนที่อยู่ไกลจากโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็กบางแห่งมีคุณภาพดีกว่าโรงเรียนขนาดกลางและใหญ่ ปัญหาคุณภาพทางการศึกษาอาจอยู่ที่ครู

2.3 ต่อเศรษฐกิจ ทุกวันนี้ระบบเศรษฐกิจตกต่ำราคาของในปัจจุบันมีราคาแพงสูงอย่างมากในสังคมปัจจุบันข้าวสารอาหารแห้งก็มีราคาสูงมากขึ้นเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นของใช้ของกินอะไรก็มีราคาสูงไปหมดทุกอย่าง ดังที่นางทองศรี ธนพรมมา เล่าว่าผู้ปกครองทุกคนต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายมากขึ้นแถมยังต้องทำงานหนักกว่าเมื่อก่อนอีกอย่างเรื่องค่าอาหารการกินก็แพงมีราคาสูงมากจากแต่ก่อนทุกวันนี้ถ้าผู้ปกครองส่งให้ลูกตนเองไปเรียนที่อื่นก็ต้องได้ซื้ออาหารรับประทานทุกอย่างแต่ถ้าเป็นเมื่อก่อนที่ลูกตนเองเรียนอยู่ในโรงเรียนชุมชนของเราเองก็จะได้เสียค่าใช้จ่ายอะไร เนื่องจากทางโรงเรียนของเราไม่มีขนมขายให้เด็กนักเรียนจะมี แค้ให้กินอาหารกลางวันอย่างเดียวแล้วเด็กนักเรียนทุกคนต้องห่อข้าวมาจากที่บ้านของตนเองมาทุกคนเพื่อที่จะมา

รับประทานอาหารกลางวันทางโรงเรียนจะจัดเตรียมไว้ให้เป็นประจำจึงทำให้ผู้ปกครองประหยัดค่าใช้จ่าย จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม พบว่า การศึกษาเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง หากประเทศใดมีการจัดการศึกษาที่ดี ก็จะส่งผลให้มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษา

3. แนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

3.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน จากการสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะพยายามทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุดและจะสอนหนังสือเด็กนักเรียนให้มากกว่าเดิมและจะสอนเน้นในด้านภาษาให้มากยิ่งขึ้นอีกอย่างจะพยายามช่วยหาการรับบริจาคมาให้แก่ทางโรงเรียนเพื่อที่จะได้มีงบประมาณในการสร้างสนามเด็กเล็กให้แก่โรงเรียนหรือสร้างโรงอาหารให้แก่ทางโรงเรียนเนื่องจากทางโรงเรียนไม่มีโรงอาหารและสนามเด็กเล่น จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กยังประสบปัญหาในเรื่อง คุณภาพของเด็กนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทักษะด้านการคำนวณและภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากมาจาก ตัวบ่อน ประกอบกับ การบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีจำนวนบุคลากรในโรงเรียนจำกัด และโรงเรียนมีภาระงานอื่นๆจำนวนมากการเพิ่มอัตรานักเรียนต่อครูสูงขึ้น นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษามีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นหรือบูรณาการและการจัดการให้นักเรียนจากโรงเรียนใกล้เคียงไปเรียนยังโรงเรียนศูนย์เครือข่ายสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อำนวยความสะดวกในการเดินทางไปโรงเรียนของนักเรียน เช่น จัดสรรค่าพาหนะนักเรียนจัดทำโครงการจักรยานยืมเรียน จัดหารถบรรทุกเล็กเพื่อรับส่งนักเรียนและครูสิ่งที่จะดำเนินการต่อไปกระทรวงศึกษาธิการ เห็นความสำคัญแก้ปัญหาโรงเรียนเล็กโดยมีเจตนารมณ์ที่จะสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการ ศึกษา โดยการให้นักเรียนไปเรียนรวมที่โรงเรียนหลักซึ่งจะส่งผลให้มีจำนวนนักเรียนมากขึ้นในแต่ละชั้นเรียนช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่าอันจะทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรและการเรียนการสอนโรงเรียนขนาดเล็กมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นสามารถสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ชนบทได้

3.2 ด้านนโยบายการศึกษา จากการสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่นโยบายทางการศึกษา ท่านผู้อำนวยการจะเป็นคนออกคำสั่งเองว่าจะให้ครูทุกท่านทำอะไร ท่านจะเป็นคนกำหนดรูปแบบต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ ส่วนครูมีหน้าที่ทำตามคำสั่งเท่านั้นไม่สามารถออกความคิดเห็นได้แต่อย่างไรก็ตามที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมพบว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม การศึกษาไทยต้องมุ่งสร้างคน สร้างงาน สร้าง

ชาติ เป็นการศึกษาแบบองค์รวมบูรณาการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา การเมือง การศึกษา ไทยต้องเน้นผลต่อผู้เรียนทั้งในระดับนโยบายและระดับการเรียนการสอนโดยกำหนดนโยบายการศึกษาที่คำนึงถึง ประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียน เรียนรู้ตามวิธีที่ถนัดและสนใจ เรียนอย่างสนุกสนานให้ได้ความรู้ มีความสุขกับการเรียน ครูสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ทำให้เกิดความเชื่อมั่นใน ตนเองและมีความสุขกับการเรียนการศึกษาไทยต้องมุ่งยกระดับงานให้เป็นแรงงานคุณภาพที่เข้มแข็งและแข่งขัน มี การกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาองค์กรปกครองท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานในการศึกษา จัดรูปแบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ มีการส่งเสริมรากฐานและพัฒนาวิชาชีพครู บุคลากรทางการ ศึกษา ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการศึกษาและการมีส่วนร่วมของบุคคลในครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน และสถาบันสังคมอื่นๆ การศึกษาไทยควรมีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาบูรณาการในการเรียนการสอนทำให้ เด็กเกิดความสนใจในการเรียนรู้และทันต่อยุคสมัยมากขึ้น

อภิปรายผล

ผลการศึกษาที่ผู้วิจัยพบว่า เกี่ยวกับประเด็นปัจจัยและสาเหตุของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กที่เกิดขึ้น พบว่า ผู้ปกครองมีความยินยอมที่จะส่งลูกตนเองไปเรียนในโรงเรียนเมืองโดยไม่ได้คำนึงถึงค่าใช้จ่ายใด ๆ เพราะ พวกเขาถือว่าถ้าลูกยังเรียนอยู่ที่โรงเรียนในชุมชน อาจส่งผลให้ลูกตนเองไม่สามารถอ่านออกแล้วเขียนได้หรือไม่ สามารถที่จะอ่านเขียนได้ และผู้ปกครองส่วนใหญ่กล่าวว่าลูกตนเองจะไม่มีที่เรียนเมื่อจะไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา แม้ผู้ปกครองจะมี ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นก็ตามแต่พวกเขาเหล่านี้มีความยินดีที่จะส่งให้ลูกตนเองได้เรียนในโรงเรียนดี ๆ ในการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลากรงบประมาณ ด้านวัสดุครุภัณฑ์ ในระยะเวลาที่ผ่านมาคุณภาพการศึกษามี สภาพด้อยลงโครงสร้าง ระบบที่รื้อปรับใหม่ไม่เกิดเรื่องการกระจายอำนาจทางการศึกษาในทางปฏิบัติมากนัก วัฒนธรรมองค์กรยังเหมือนเดิมเป็นระบบราชการศึกษาและติดกรอบการทำงานเชิงระเบียบกฎเกณฑ์แบบแผน ตั้งเดิมที่สั่งสมกันมานานวัฒนธรรมแนวคิดใหม่ๆ ไม่สามารถสอดแทรกเข้าสู่กระแสหลัก ระบบใหญ่ที่ปฏิบัติกันจนเคยชินได้มากนัก หลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ยังคงยึดเนื้อหาและครูเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดเวลา ประชาธิปไตยมีเพียงรูปแบบตายตัว สำเร็จรูปเหมือนกันทั้งประเทศ ระบบการวัดผลการศึกษา มีการปล่อยคุณภาพ ทุกระดับชั้นจนเข้าสู่การแข่งขันสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาจึงพบข้อเท็จจริงทั้งปัญหาผลสัมฤทธิ์ที่ตกต่ำทุกรายวิชา เกรดเฟ้อ และมาตรฐานคุณลักษณะเด็กในเชิงคิดวิเคราะห์การตัดสินใจทักษะชีวิตคุณธรรมจริยธรรมล้วนไม่ผ่าน เกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นอันมากจึง เกิดความเหลื่อมล้ำเชิงคุณภาพการศึกษาไทยยังปรากฏความแตกต่างมากยิ่งขึ้น จึงเกิดปัญหาการขาดแคลนครูเป็นจำนวนมากซึ่งถือว่าเป็นสภาวะวิกฤติ ปัญหาไม่เฉพาะแต่ในพื้นที่ที่ทำการวิจัย เท่านั้นเท่านั้นแต่ปัญหาการขาดแคลนครูเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วประเทศไทยซึ่งสภาวะการขาดแคลนครูเป็นปัญหา สำคัญที่รัฐบาลต้องดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ปัจจุบันนี้ที่มีการจัดสรรเรื่องงบประมาณให้แก่ โรงเรียนต่างๆ ได้น้อยลงมากถ้าจะเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ แล้วนั้น ประเทศไทยเรายังไม่มีการพัฒนา ในด้านงบประมาณสักเท่าไร จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมามากมาย ซึ่งสอดคล้องกับการงานวิจัยของอุไรวรรณ คำรินทร์ (2538) และอุทัยวรรณ อินทรสุขุม (2545) โดยชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนในโครงการศูนย์ โรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพริ้วจังหวัดเชียงใหม่ คือ คุณภาพ

การศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ลดลงเรื่อยๆ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากจำนวนนักเรียนที่ลดลงเป็นอย่างมาก ทำให้อัตราครูถูกตัดลงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้จึงทำให้ครูไม่ครบชั้นจึงได้ทำการวิจัยเชิงทดลองเรื่องศูนย์โรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาลดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและปัญหาครูไม่ครบชั้นผลการศึกษาที่ผู้วิจัยพบว่า เกี่ยวกับประเด็นผลกระทบของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กในด้านต่อชุมชน เศรษฐกิจ ผู้ปกครอง และมุมมองต่อนโยบายการยุบโรงเรียนขนาดเล็กได้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทัศน์ ประสาธน์สุวรรณ (2542) และงานวิจัยของประจวบ บุญเกียรติเดชากุล (2546) ที่ชี้ให้เห็นว่าผลกระทบของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชนนั้นผู้ปกครองส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่การวิจัยส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาหรืออาชีพเกษตรกรรมหาเช้ากินค่ำจึงไม่มีกำลังทรัพย์ที่จะส่งลูกหรือหลานไปเรียนในโรงเรียนในเมืองได้การยุบโรงเรียนขนาดเล็กยังถือว่าเป็นธรรมเนื่อง ผู้ปกครองมีภาระเพิ่มมากขึ้นต้องมีค่าใช้จ่ายมากขึ้นต้องได้ออกไปดิ้นรนหางานทำโดยไม่ค่อยได้มีเวลาพักผ่อนต้องตื่นแต่เช้าเพื่อที่จะทำงานภายในบ้านให้เสร็จเสียก่อนเพื่อที่จะได้ไปส่งลูกไปเรียนแต่เช้าก่อนที่จะไปทำผู้ปกครองจะทำแบบนี้เป็นประจำหรือบ้างครอบครัวอาจจะไปทำงานในกรุงเทพมหานครก็เป็นบ้างครอบครัวซึ่งรายได้ที่ทำอยู่บ้านไม่ค่อยเพียงพอต่อการใช้จ่ายในแต่ละวันหรือผู้ปกครองอาจมองว่า การแก้ปัญหาด้วยวิธีย้ายเด็กไปเรียนรวมกันอาจเกิดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและเป็นการเพิ่มภาระให้ผู้ปกครองบางคนที่อยู่ไกลจากโรงเรียนหรือโรงเรียนขนาดเล็กบางแห่งมีคุณภาพดีกว่าโรงเรียนขนาดกลางและใหญ่ปัญหาคุณภาพทางการศึกษาอาจอยู่ที่ครู เพราะโรงเรียนขนาดเล็กส่วนมากชุมชนมักจะมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นการบริจาคที่ดินเพื่อก่อตั้งชาวบ้านที่เป็นจิตอาสาช่วยกันก่อสร้างอาคารเรียน โรงเรียนขนาดเล็กบางแห่ง โดยเฉพาะในชนบทที่อยู่ห่างไกล นักเรียนส่วนมากมักจะเป็นลูกเกษตรกรการมีโรงเรียนในหมู่บ้านเป็นเรื่องที่สำคัญมากสามารถใช้เป็นที่ดูแลบุตรหลานการยุบรวมโรงเรียนขนาดเล็กควรพึงเสียงสะท้อนจากชุมชนมิฉะนั้นจะกลายเป็นรัฐละเมิดสิทธิชุมชนเสียเองการศึกษาเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง หากประเทศใดมีการจัดการศึกษาที่ดีก็จะส่งผลให้มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษาถ้าจะมีการเกิดนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กเกิดขึ้นก็จะส่งผลให้ผู้ปกครองมีภาระเพิ่มมากขึ้นต้องมีค่าใช้จ่ายมากขึ้นต้องได้ออกไปดิ้นรนหางานทำโดยไม่ค่อยได้มีเวลาพักผ่อนเท่าไรผลการศึกษาที่ผู้วิจัยพบว่าเกี่ยวกับประเด็นแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กใน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านนโยบายการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประจวบ บุญเกียรติเดชากุล (2546) ที่ชี้ให้เห็นว่าแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในด้านการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่โรงเรียนขนาดเล็กยังประสบปัญหาในเรื่อง คุณภาพของเด็กนักเรียนกล่าวคือ นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านการคำนวณ และภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ตัวบ่อนประกอบกับ การบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีจำนวนบุคลากรในโรงเรียนจำกัด และโรงเรียนมีภาระงานอื่นๆ จำนวนมากการเพิ่มอัตรานักเรียนต่อครูสูงขึ้นนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา มีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบละชั้นหรือบูรณาการและการจัดการให้นักเรียนจากโรงเรียนใกล้เคียงไปเรียนยังโรงเรียนศูนย์เครือข่ายสนับสนุนการนำเทคโนโลยี

สารสนเทศมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อำนวยความสะดวกในการเดินทางไปโรงเรียนของนักเรียน เช่น จัดสรรค่าพาหนะนักเรียน จัดทำโครงการจักรยานยืมเรียน จัดหารถบรรทุกเล็กเพื่อรับส่งนักเรียนและครูการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบห้าปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมการศึกษาไทยต้องมุ่งสร้างคน สร้างงาน สร้างชาติ เป็นการศึกษาแบบองค์รวมบูรณาการเชื่อมโยงกับ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา การเมือง การศึกษาไทยต้องเน้นผลต่อผู้เรียนทั้งในระดับนโยบายและระดับ การเรียนการสอนโดยกำหนดนโยบายการศึกษาที่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียน เรียนรู้ตามวิธีที่ถนัดและสนใจ เรียนอย่างสนุก เล่นให้ได้ความรู้มีความสุขกับการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็น สำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมีความสุขกับการเรียน การศึกษาไทย ต้องมุ่งยกระดับงานให้เป็นแรงงานคุณภาพที่เข้มแข็งและแข่งขัน มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานใน การศึกษา จัดรูปแบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ มีการส่งเสริมรากฐานและพัฒนาวิชาชีพครูบุคลากรทางการศึกษา ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการ การศึกษาและการมีส่วนร่วมของบุคคลในครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน และสถาบันสังคมอื่นๆ การศึกษาไทย ควรมีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาบูรณาการในการเรียนการสอนทำให้เด็กเกิดความสนใจในการเรียนรู้และทันต่อ ยุคสมัยมากขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยเกิดจากปัญหาการขาดแคลนครูและงบประมาณที่ทางรัฐจัดสรรมาให้ทางโรงเรียนยังไม่พอเพียงอีก อย่างยังขาดแคลนสื่ออุปกรณ์ในการเรียนการสอนและผลการศึกษาสาเหตุของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ผู้ปกครองมีความยินยอมที่จะส่งลูกตนเองไปเรียนในโรงเรียนเมือง โดยไม่ได้คำนึงถึงค่าใช้จ่ายใดๆ เพราะพวกเขากลัวว่าถ้าลูกตนเองยังเรียนอยู่ที่โรงเรียนในชุมชนอาจส่งผลให้ลูกตนเองไม่สามารถอ่านออกเขียนได้

ผลการศึกษาประเด็นผลกระทบของนโยบายยุบโรงเรียนขนาดเล็กพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ด้านชุมชน/สังคม พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่ทำการวิจัยส่วนใหญ่ หาเข้ากินคำจึงไม่มีกำลังทรัพย์ที่จะส่งลูกหลานไปเรียนในเมืองได้การยุบโรงเรียนขนาดเล็กยังถือว่าเป็นธรรมต่อ ชุมชนและด้านผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองมีภาระเพิ่มมากขึ้นต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นและด้านเศรษฐกิจ พบว่า การศึกษาเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่งหากประเทศได้มีการจัดการศึกษาที่ดีก็จะส่งผล ให้มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ผลการศึกษาประเด็นแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่โรงเรียนขนาดเล็กยัง ประสบปัญหาในเรื่องคุณภาพของเด็กนักเรียนกล่าวคือนักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทักษะด้านการคำนวณและภาษาต่างประเทศนอกจากนี้ผู้วิจัยยังมี

ข้อเสนอแนะที่ค้นพบคือ รัฐควรจัดสรรงบประมาณให้แก่ทางโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นและช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์การเรียน สื่อต่างๆ เช่น โปรเจคเตอร์ในการเรียนการสอนแก่เด็กนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการวิจัยโดยแยกเป็น 2 ประเด็นเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 รัฐควรจัดการจัดหลักสูตรที่หลากหลายตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียนทุกระบบสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

1.2 รัฐควรมีการจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนเพิ่มขึ้นให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการ

1.3 รัฐควรมีแนวทางป้องกันผลกระทบของนโยบายยุบโรงเรียนให้เกิดผลน้อยที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1.ควรศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุที่ครูไม่ครบชั้นเรียน

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารของผู้อำนวยการ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). นโยบายทางการศึกษา. สืบค้นจาก <http://thaipublica.org/2014/01/the-performance-period-of-the-minister-of-education>.

ประจวบ บุญเกียรติเดชากุล. (2546). การบริหารแบบโรงเรียนรวมศูนย์ : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา รามศูนย์ท่าผา อำเภอมะแม่ม จังหวัดเชียงใหม่. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

สุทัศน์ ประสาธน์สุวรรณ. (2542). การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ศึกษากรณี การยุบโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพร้าว. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

อุทัยวรรณ อินทรสุขุม. (2545) การจัดการเรียนการสอนในโครงการศูนย์โรงเรียนตำบลสันกลาง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

อุไรวรรณ คำรินทร์. (2538). การจัดการเรียนการสอนในโครงการศูนย์โรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).